

Aan de leden van de vaste commissie voor Defensie
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 16 oktober 2019
Ons Kenmerk: 2019/LR/058
Onderwerp: Begroting Defensie 2020

Geachte leden van de vaste commissie voor Defensie,

Op 30 oktober staat het WGO personeel/materieel en van 5-7 november 2019 staat de plenaire behandeling van de begroting van Defensie 2020 gepland. Met het oog hierop vraagt FME, de ondernemersorganisatie voor de technologische industrie met 2200 leden, aandacht voor de uitvoering van de Defensie Industrie Strategie, investeringen in Defensie, het Europees Defensiefonds en ruimte voor een innovatieve krijgsmacht.

Defensie van grote waarde voor de industrie

Zonder veiligheid en stabiliteit is economische vooruitgang een utopie. Alleen dat al toont dat de waarde van Defensie niet te onderschatten is. Maar er is ook een directer belang. De Nederlandse defensie-industrie omvat zo'n 350 bedrijven met gezamenlijke omzet van € 4,5 miljard. In de sector werken 25.000 mensen, waarvan bijna 8.000 in R&D.¹

Defensie is niet alleen van belang voor de Nederlandse defensie-industrie. De technologische industrie in brede zin levert (civiele) oplossingen aan Defensie, bijvoorbeeld voor het besparen van water op de basis in Mali, het verduurzamen van het vastgoed, 3D onderdelen printen op missie of het ontwikkelen van drones. Voor de technologische industrie is Defensie een belangrijke klant en launching customer. Zeker nu internationale onzekerheden toenemen en de economische perspectieven verslechteren, is dit van grote waarde voor onze industrie en economie.²

FME is blij met de inzet in de vorig jaar gepubliceerde Defensie Industrie Strategie (DIS). De daarin opgenomen strategische veiligheidsbelangen en de inzet rond het samen ontwikkelen van technologieën ("Launching Customer" opzet) stelt Defensie en de industrie in staat om het veiligheidsbelang naar economische waarde te vertalen.

¹ Triarii 2016

² Door internationale spanningen, de handelsoorlog, de Brexit zien we de groei van de wereldhandel afnemen van 5,0% in 2017 naar 1,8% in 2019. In de technologische industrie zijn pessimistisch over de economische ontwikkelingen. De verwachtingen voor de productie, de omzet en de waarde van de orderontvangst zijn voor het eerst in jaren negatief (Conjunctuur Enquête Nederland (COEN), lopend kwartaal Q3, 2019)

Deze economische waarde wordt ook in het buitenland gegenereerd. Daarom is het van groot belang dat conform de DIS wordt ingezet op een gelijk Europees speelveld, één van de belangrijkste voorwaarden om de export te stimuleren. Alleen dan kan de Nederlandse defensie-industrie zijn innovatieve vermogen uitbaten en de sector in stand houden. De DIS mag dus geen papieren tijger worden maar moet in de praktijk echt betekenis gaan krijgen.

FME vraagt u om de implementatie van de Defensie Industrie Strategie te volgen en te borgen dat we er in de praktijk in slagen om het Nederlands veiligheidsbelang naar economische waarde te vertalen. Het bereiken van een gelijk Europees speelveld is daarbij een belangrijke voorwaarde.

Investerings in Defensie

FME is blij met de extra investeringen in Defensie, eerst bij het regeerakkoord en later bij de Voorjaarsnota. Ook in deze begroting is nog eens 51 miljoen euro vrijgemaakt. Ondanks deze extra investeringen is het motto van de Defensie begroting 2020: repareren en moderniseren. Het achterstallig onderhoud is na jaren bezuinigen zo groot, dat de huidige investeringen bij lange na niet voldoende zijn. Ook vanuit internationaal perspectief is het noodzakelijk meer te investeren. Nederland bungelt onderaan het rijtje van landen ten aanzien van het voldoen aan de NAVO norm van 2% in 2024. Bij de herijking van de Defensienota moeten hier extra stappen gezet worden.

Uit het Strategisch Vastgoed Plan en de Energie Omgevingsstrategie blijkt dat het revitaliseren en verduurzamen van het vastgoed en de omslag naar een duurzamer en omgevingsbewuste krijgsmacht een forse opgave is waarvoor ook een forse extra investering nodig is. Hoewel sommige verduurzamingsmaatregelen zich zullen terugverdienen en zo spoedig mogelijk uitgevoerd kunnen worden (denk aan LED-verlichting), bestaat een reëel risico dat in de toekomst een groter deel van het investerings- en instandhoudingsbudget van de Defensiebegroting aan het vastgoed en verduurzaming besteed zal moeten worden besteed. Gezien de noodzakelijke investeringen op andere gebieden zijn hiervoor extra middelen nodig.

FME pleit ervoor om uiterlijk bij de herijking van de Defensienota volgend jaar de investeringen in Defensie te vergroten om richting de NAVO-norm te groeien. Daarbij moet ook naar noodzakelijke investeringen gekeken worden die nu vanuit de reguliere begroting niet op te brengen zijn zoals de enorme opgave in de modernisering en verduurzaming van het vastgoed en de Defensie Energie en Omgeving Strategie.

Europees Defensie Fonds

Het nieuwe Europees Defensie Fonds van bijna 13 miljard biedt kansen voor zowel Defensie als de Nederlandse industrie. Om te verzekeren dat Nederlandse bedrijven, groot en klein, kunnen deelnemen, ontwikkelen en innoveren met dit fonds, is een uitstekende samenwerking tussen alle relevante partijen nodig: het bedrijfsleven, Defensie en de politiek. Het is goed dat daarvoor een Interdepartementale Coördinatiegroep Europese Defensiesamenwerking (ICG EDS) is ingesteld en Bijzonder Vertegenwoordiger aangesteld in de persoon van Generaal buiten dienst Tom Middendorp. FME wil benadrukken dat om succesvol een beroep te kunnen doen op het fonds ook voldoende financiering bij de projecten en politiek commitment op hoog politiek niveau nodig is.

Daarnaast moet de DIS als uitgangspunt dienen om te zorgen dat er aangesloten wordt bij onze industriële capaciteiten en technologieën.

FME vraagt scherp te zijn op de voorwaarden voor succesvolle deelname van het Nederlands bedrijfsleven aan het EDF, zoals voldoende financiering, commitment op hoog politiek niveau en aansluiting bij de DIS.

Een innovatieve en adaptieve krijgsmacht

Defensie ontwikkelt zich naar een adaptieve krijgsmacht, waardoor zij op een andere manier gaat samenwerken met partners zoals het bedrijfsleven. FME steunt deze ontwikkeling. Ook het bedrijfsleven gaat vaker op zoek naar innovatieve vormen van samenwerking en van producten naar diensten (servitization). In de samenwerking met Defensie ziet FME kansen voor kennisdeling of het wisselen van personeel waar beide partijen sterker van worden. Zo werken en oefenen cyberspecialisten vanuit de technologische industrie en Defensie al samen. Deze samenwerking krijgt onder andere vorm in het vernieuwde Platform Defensie en Bedrijfsleven onder co-voorzitterschap van FME voorzitter Ineke Dezentjé Hamming en PCDS luitenant-generaal Onno Eichelsheim.³

Innovatief samenwerken betekent ook zoeken naar nieuwe manieren om samen te innoveren. Binnen de aanbestedingsregels moeten de mogelijkheden daarvoor benut worden, bv door ruimte om samen te ontwikkelen en experimenteren (experimenteerartikel in de aanbestedingswet) of door nieuwe samenwerkingsvormen actief mogelijk te maken (innovatief partnerschap).

FME pleit ervoor bij de vormgeving van de adaptieve krijgsmacht ook actief te faciliteren dat nieuwe vormen van samenwerking en innovatieve vormen van aanbesteden zoals het innovatief partnerschap uitgetoetst worden en ervaringen breed gedeeld worden.

Ter afsluiting

FME is uiteraard graag bereid om bovenstaande mondeling of schriftelijk nader toe te lichten. U kunt contact opnemen met onze Adviseur Public Affairs, Lianne Raap (lianne.raap@fme.nl / +31 6 44 89 07 98).

Met vriendelijke groet,

Ineke Dezentjé Hamming-Bluemink
voorzitter FME

³ Het Platform Defensie Bedrijfsleven NL is het platform waar Defensie en het bedrijfsleven actief van elkaar leren, met elkaar samenwerken en elkaar versterken. <https://www.platformdefensiebedrijfsleven.nl/>